

Euroopan
komissio

Sosiaaliturvaoikeudet

Alankomaissa

Tämän oppaan tiedot on koottu ja päivitetty tiiviissä yhteistyössä sosiaaliturvan keskinäisen tietojärjestelmän (MISSOC) kansallisten yhteyshenkilöiden kanssa.

Lisätietoja MISSOC-verkostosta on sivulla

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=815>

Tässä oppaassa kuvaillaan yleisesti kunkin maan sosiaaliturvajärjestelmää. Lisätietoja saa muista MISSOCin julkaisuista, jotka kaikki löytyvät edellä mainitusta linkistä. Voit myös ottaa yhteyttä tämän oppaan liitteessä I lueteltuihin toimivaltaisiin viranomaisiin ja laitoksiin.

Euroopan komission ja kenenkään sen puolesta toimivan henkilön ei voida katsoa olevan vastuussa tämän julkaisun sisältämien tietojen mahdollisesta käytöstä.

SISÄLLYSLUETTELO

I luku: Johdanto, järjestäminen ja rahoitus.....	4
Johdanto	4
Sosiaaliturvan järjestäminen	5
Rahoitus	6
II luku: Terveysturvatoimet	7
Terveysturvatoimien saamisen edellytykset	7
Mitä järjestelmä kattaa?	7
Toimien saaminen	9
III luku: Sairauskassat	10
Sairauskassojen saamisen edellytykset	10
Mitä järjestelmä kattaa?	10
Sairauspäivärahan saaminen.....	10
IV luku: Äitiys- ja isyyskassat.....	12
Äitiys- ja isyyskassojen saamisen edellytykset	12
Mitä järjestelmä kattaa?	12
Äitiys- ja isyyskassojen saaminen.....	13
Luku V: Työttömyyskassat	14
Työttömyyskassojen saamisen edellytykset.....	14
Mitä järjestelmä kattaa?	14
Työttömyyskassojen saaminen	15
Luku VI: Vanhuuseläkkeet ja -kassat	16
Vanhuuskassojen saamisen edellytykset.....	16
Mitä järjestelmä kattaa?	16
Vanhuuskassojen saaminen	16
VII luku: Eloontulojen kassat.....	18
Eloontulojen kassojen saamisen edellytykset.....	18
Mitä järjestelmä kattaa?	18
Eloontulojen kassojen saaminen	19
VIII luku: Työtapaturma- ja ammattitautikassat	20
Työtapaturma- ja ammattitautikassojen saamisen edellytykset	20
Kassat	20
Työtapaturma- ja ammattitautikassojen saaminen.....	20
IX luku: Perhe-kassat.....	21
Perhe-kassojen saamisen edellytykset.....	21
Mitä järjestelmä kattaa?	21
Perhe-kassojen saaminen	21
X luku: Työttömyys	22
Työttömyyskassojen saamisen edellytykset	22
Mitä järjestelmä kattaa?	22
Työttömyyskassojen saaminen	23
XI luku: Vähimmäistoimeentulo.....	24
Vähimmäistoimeentuloetuuskassojen saamisen edellytykset.....	24
Mitä järjestelmä kattaa?	25
Vähimmäistoimeentuloetuuskassojen saaminen	25
XII luku: Pitkäaikaishoito	27
Pitkäaikaishoidon saamisen edellytykset	27
Mitä järjestelmä kattaa?	27
Pitkäaikaishoidon saaminen.....	28
Liite: Sosiaaliturvalaitosten yhteystiedot ja hyödyllisiä Internet-osoitteita	30

I luku: Johdanto, järjestäminen ja rahoitus

Johdanto

Alankomaiden sosiaaliturvajärjestelmään kuuluvat seuraavat sosiaalivakuutuksen osa-alueet:

- sairaus- ja äitiysetuudet
- työkyvyttömyysvakuutus; työtapaturmia ja ammattitauteja varten ei ole erillistä vakuutusjärjestelmää
- vanhuuseläkkeet
- perhe-eläke-etuudet
- työttömyysetuudet
- perhe-etuudet.

Vakuutetut

Pääsääntöisesti kaikki työntekijät ja itsenäiset ammatinharjoittajat on vakuutettu. Itsenäiset ammatinharjoittajat eivät kuitenkaan ole vakuutettuja työttömyyden varalta eivätkä oikeutettuja työttömyys- eivätkä työkyvyttömyyspäivärahaan.

Sosiaaliturvan piiriin liittyminen

Kaikki Alankomaissa palkattuina työntekijöinä toimivat henkilöt kuuluvat automaattisesti kaikkien edellä mainittujen vakuutusten piiriin.

Tähän on kuitenkin yksi poikkeus: hoitovakuutuslain mukaan kaikkien Alankomaissa asuvien henkilöiden sekä ulkomailla asuvien henkilöiden, jotka ovat tuloverovelvollisia Alankomaissa, on hankittava vakuutuksenantajalta hoitovakuutus. Toisin kuin erityisiä sairauskustannuksia koskevaan yleiseen lakiin perustuvassa vakuutuksessa vakuutusturvan saamiseksi ei siis riitä pelkkä edellytysten täyttyminen. Henkilön on siis itse valittava vakuutuksenantaja ja tehtävä vakuutussopimus. Vakuutuksenantajalla ei ole oikeutta kieltäytyä antamasta vakuutusta.

Henkilö, joka toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana Alankomaissa ja jonka yritys sijaitsee siellä tai joka harjoittaa ammattiaan Alankomaissa, kuuluu automaattisesti useimpien kansallisten vakuutusten piiriin. Tämä ei kuitenkaan koske työttömyysvakuutusta.

Muut toimenpiteet

Työntekijän on käännyttävä palkansaajien etuusjärjestelmistä vastaavan laitoksen (UWV, *Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen*) puoleen, jos hänestä tulee työkyvytön tai työtön. UWV vastaa myös työnhakutoimista.

Toinen tärkeä laitos on sosiaalivakuutuspankki (Sociale Verzekeringsbank), josta vakuutettu voi hakea lapsilisää ja 65 vuoden iässä vanhuuseläkettä.

Kuolemantapauksen yhteydessä myös lesken ja/tai lasten on käännyttävä sosiaalivakuutuspankin puoleen.

Sosiaalivakuutusmaksujen suorittaminen

Työnantaja maksaa työntekijän sosiaaliturvan eri osa-alueiden vakuutusmaksut. Työntekijän osuus maksuista pidätetään palkasta. Työnantajan on korvattava työntekijälle ansiosidonnaiset maksut, jotka tämä on maksanut hoitovakuutuslain mukaisesti. Jos vakuutettu saa rahaetuuksia, asianomaisen vakuutuslaitoksen on jossakin tapauksissa pidätettävä vakuutusmaksu näistä etuuksista.

Itsenäiset ammatinharjoittajat saavat vakuutusmaksuselvityksen. Selvityksessä mainitaan myös hoitovakuutuslain mukaisen ansiosidonnaisen maksun määrä.

Vakuutetun sairausvakuutusyhtiö (vakuutuksen tarjoaja) perii hoitovakuutuksen nimellisen maksun suoraan. Lisätietoja vakuutusmaksujen määrästä on saatavissa työnantajalta tai asianomaiselta vakuutuslaitokselta.

Muutoksenhaku

Jos vakuutettu ei ole tyytyväinen vakuutuslaitoksen päätökseen, hän voi valittaa siitä. Tämä tehdään ilmoittamalla tietyn ajan kuluessa päätöksen tehneelle laitokselle päätöstä koskevasta muutoksenhausta. Laitoksen on tällöin harkittava päätös uudelleen ja otettava kantaa muutoksenhakuun. Vakuutettu voi – jälleen tietyn ajan kuluessa – hakea muutosta valituksesta tehtyyn päätökseen sen alueellisen tuomioistuimen (*Arrondissementsrechtbank*) hallinto-oikeudelliselta osastolta, joka laitoksen päätöksessä on mainittu. Päätöksessä ilmoitetaan myös määräaika, jonka kuluessa muutoksenhaku on tehtävä.

Muutosta haetaan jättämällä alueelliselle tuomioistuimelle muutoksenhakupyyntö, jossa ilmoitetaan tyytymättömyys vakuutuslaitoksen päätökseen ja pyydetään uutta päätöstä. Muutoksenhakupyyntöön on liitettävä kopio alkuperäisestä päätöksestä.

Jos vakuutettu ei ole tyytyväinen alueellisen tuomioistuimenkaan tekemään päätökseen, hän voi useimmissa tapauksissa valittaa vielä keskusvalituslautakuntaan (*Centrale Raad van Beroep, Vrouwe Justitiaplein 1, Postbus 16002, 3500 DA Utrecht*) kuuden viikon kuluessa päätöksen tiedoksiantamisesta.

Sosiaaliturvan järjestäminen

Sosiaalivakuutuksen järjestelyistä vastaavat Alankomaissa yhdessä sosiaali- ja työllisyysasioista vastaava ministeriö (*Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid*) sekä terveys-, hyvinvointi- ja urheiluasioista vastaava ministeriö (*Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport*). Järjestelmässä erotetaan toisaalta kansallinen vakuutus, joka kattaa kaikki maan asukkaat, ja toisaalta palkansaajien vakuutus, joka kattaa vain palkansaajat. Kansalliset vakuutusjärjestelmät tarjoavat seuraavia etuuksia:

- vanhuuseläkevakuutus,
- perhe-eläke,
- sairaanhoito,
- vakuutus poikkeuksellisten sairaanhoitokustannusten varalta,
- perhe-etuudet.

Palkansaajien vakuutusjärjestelmät tarjoavat seuraavia etuuksia:

- sairauspäivärahavakuutus,
- työkyvyttömyysvakuutus,
- työttömyysvakuutus.

Nuorille vammaisille henkilöille on olemassa työkyvyttömyysvakuutusjärjestelmä. Alankomaissa ei ole erillistä vakuutusjärjestelmää työtapaturmien ja ammattitautien varalta, vaan nämä riskit kuuluvat muiden vakuutusjärjestelmien piiriin. Tämän lisäksi maassa on valtion sosiaaliapuohjelma, jota hallinnoivat kunnallisviranomaiset. Sosiaaliapuohjelmaa voidaan kutsua turvaverkoksi, sillä sen tavoitteena on taata vähimmäistoimeentulo ihmisille, joilla ei (enää) ole riittäviä varoja välttämättömien elinkustannusten kattamiseksi.

Kansallisia vakuutusjärjestelmiä toteuttaa sosiaalivakuutuspankki (*Sociale Verzekeringsbank*) lukuun ottamatta vakuutusta poikkeuksellisten sairaanhoitokustannusten varalta.

Palkansaajien etuusjärjestelmistä vastaava laitos (UWV) huolehtii palkansaajien vakuutusjärjestelmien hallinnoinnista. Se hallinnoi myös julkista työvoimatoimistojärjestelmää. Sosiaaliasia- ja työllisyystarkastusvirasto (*Inspectie SZW*) valvoo UWV:tä ja SVB:tä.

Sairausvakuutusta (sairaanhoito) toteuttavat yksityiset sairausvakuutusyhtiöt, joiden toimintaa valvoo kansallinen terveydenhoitoviranomainen (*Nederlandse Zorgautoriteit*).

Yksityiset sairausvakuutusyhtiöt vastaavat myös yleisestä vakuutuksesta poikkeuksellisten sairaanhoitokustannusten varalta. Myös tätä toimintaa valvoo kansallinen terveydenhoitoviranomainen (*Nederlandse Zorgautoriteit*).

Katso myös liite: Sosiaaliturvalaitosten yhteystiedot.

Rahoitus

Alankomaiden sosiaaliturvajärjestelmää rahoitetaan vakuutusmaksujen ja verojen avulla; vakuutusmaksuja maksavat yhtä lailla Alankomaissa kuin ulkomaillaakin asuvat henkilöt, niin palkansaajat, itsenäiset ammatinharjoittajat kuin työnantajatkin. Joitain etuuksia, kuten vanhuuseläkettä, rahoitetaan lisäksi yleisistä verovaroista.

II luku: Terveysthuolto

Terveysthoidon saamisen edellytykset

Sairaanhoidosta vastaavat kaksi toisiaan täydentävää vakuutusjärjestelmää: hoitovakuutus ja vakuutus erityisiä sairauskustannuksia vastaan. Jälkimmäinen perustuu erityisiä sairauskustannuksia koskevaan yleiseen lakiin (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten, AWBZ).

Erityisiä sairauskustannuksia koskevan yleisen lain nojalla pakollisesti vakuutettuja ovat Alankomaissa laillisesti asuvat henkilöt sekä ulkomailla asuvat henkilöt, jotka työskentelevät Alankomaissa ja maksavat Alankomaissa tuloveroa. Heidän on otettava hoitovakuutuslain (*Zorgverzekeringswet*) nojalla sairausvakuutus.

Hallitus on asettanut tähän yleissääntöön kaksi poikkeusta:

- Palveluksessa olevat puolustusvoimien työntekijät on vakuutettu erityisiä sairauskustannuksia koskevan yleisen lain nojalla, mutta heidän ei ole pakko ottaa vakuutusta hoitovakuutuslain nojalla. He saavat sairaanhoidon puolustusvoimien sairaanhoitopalveluista.
- Toinen poikkeus vakuutusvelvoitteesta on myönnetty henkilöille, jotka eivät halua vakuutusta periaatteellisista syistä. Henkilöt, jotka vastustavat vakuutuksen ottamista periaatteellisista syistä, eivät maksa vakuutusmaksuja erityisiä sairauskustannuksia koskevan yleisen lain nojalla eikä heidän ole pakko ottaa vakuutusta hoitovakuutuslain nojalla. He maksavat kuitenkin tuloista riippuvan maksun korvausveron muodossa.

Hoitovakuutuslain nojalla hoitovakuutuksen piiriin kuuluvilla henkilöillä on oikeus sairaanhoitoetuksiin. Hoitovakuutuksia on karkeasti ottaen kahdenlaisia: luontoisetuuksiin perustuvia hoitovakuutuksia ja hoitokustannusten korvaamiseen perustuvia hoitovakuutuksia. Vakuutettu saa vakuutuksen tarjoajalta liittymistodistuksen, jolla hän voi osoittaa olevansa vakuutettu hakeutuessaan sairaanhoitoon. Ottamalla sairausvakuutuksen tarjoajalta sairausvakuutuksen henkilö varmistaa, että hän kuuluu automaattisesti myös AWBZ-vakuutukseen.

Mitä järjestelmä kattaa?

Sairausvakuutuksen tarjoaja antaa yksityiskohtaiset tiedot vakuutetun hoitovakuutuslain ja AWBZ-lain mukaisista etuuksista. Hoitovakuutuslain mukaisesti vakuutetuilla henkilöillä on oikeus erityisesti seuraaviin etuuksiin:

Sairaanhoito

Lääkärinhoitoetuksiin kuuluvat yleislääkärin, erikoislääkärin, psykologin ja gynekologin tarjoamat palvelut. Etuuksien ei kuitenkaan tarvitse olla näiden henkilöiden antamia. Etuuksina annettavia hoitoja, jotka eivät edellytä rekisteröimistä ja joiden nimike ei ole suojattu terveysthoidon ammasteista annetun lain nojalla, voivat antaa myös muut henkilöt. Tällaisia hoitoja ovat muun muassa laboratoriotutkimukset ja sairaanhoito.

Näihin kuuluvat myös geenitestit, ei-kliininen hemodialyysi, kroonisista hengityskatkoista kärsivien potilaiden hoidot ja verisuonitukosten ehkäisy. Ei-kliiniseen hemodialyysiin ja kroonisista hengitysvaikeuksista kärsivien hengityshoitoon tarvittavat laitteet luokitellaan lääkinnällisiksi laitteiksi. Jotkin erikoislääkäreiden suorittamat hoidot eivät kuulu korvattaviin etuuksiin. Vakuutetun maksaman osuuden enimmäismäärästä on säädetty täytäntöönpanosäännöksessä.

Mielenterveyshuollon (yleinen psykologinen apu mukaan lukien) kustannukset katetaan hoitovakuutuslain mukaisesti.

Farmaseuttiset valmisteet

Lääkehoitoon sisältyvät lääkkeet ja jotkin lääkinnällisesti käytettävät elintarvikkeet. Hyväksytyt lääkkeet on tavallisesti jaettu toisiaan vastaavien terapeuttisten aineiden ryhmiin. Kunkin lääkeryhmän korvausmäärän yläraja määritetään ryhmän lääkkeiden keskihinnan perusteella. Jos vakuutettu valitsee korvausmäärän ylärajaa kalliimman lääkkeen, hänen on maksettava erotus itse. Hyväksytyt lääkkeet korvausmäärälle ei ole ylärajaa, jos muuta vastaavaa terapeuttista ainetta ei ole. Tätä kutsutaan lääkkeiden korvausjärjestelmäksi (*genesmiddelenvergoedingensysteem ou GVS*). Vakuutuksen hallinnollisen kehyksen huomioon ottaen sairausvakuutuksen antaja voi rajoittaa lääkkeiden korvauksen tuotteisiin, jotka määrätään vaikuttavan aineen mukaan.

Sairausvakuutuksen tarjoaja voi rajoittaa lääkkeiden korvaamisen tuotteisiin, jotka määrätään vaikuttavan aineen mukaan. On syytä huomata, että sairausvakuutuksen tarjoajat päättävät (tietyin ehdoin) korvattavista lääkkeistä.

Kuljetukset

Sairaankuljetus toteutetaan lupavarauksella ambulanssilla, taksilla tai yksityisautolla edellyttäen, että tämä on lääketieteellisestä syystä perusteltua. Hoitava lääkäri antaa asiasta todistuksen. Etuudet kattavat myös julkisilla kulkuneuvoilla edullisimmassa luokassa tehdyt matkat terveydenhoitolaitokseen ja terveydenhoitolaitoksesta. Tietyissä tapauksissa vakuutuksenantaja voi hyväksyä erikoiskuljetukset esimerkiksi helikopterilla.

Julkisella kulkuneuvolla, taksilla tai yksityisautolla kuljettaessa vakuutettu maksaa itse tietyn summan 12 kuukauden ajan. Yksityisautokuljetuksen kulut korvataan määritetyn kilometrikorvauksen mukaan.

Potilaan sairaankuljetus makuuasennossa tai jatkuvan tarkkailun alaisena hyväksytään neljässä tapauksessa: dialyysipotilaille, kemoterapia- tai sädehoitopotilaille, näkövammaisille henkilöille, jotka eivät voi matkustaa ilman avustajaa, sekä pyörätuolipotilaille. Matkan enimmäispituus on 200 kilometriä (yhteen suuntaan). Potilas, jolla on hoitovakuutuksen tarjoajan mukaan oikeus hakeutua tätä kauempana annettavaan laitoshoitoon tai hoitopalveluihin ja jonka hoidot hoitovakuutus korvaa (Alankomaissa tai ulkomailla), on oikeutettu saamaan korvauksen myös pitempien matkojen kuluista.

Vakuutetut, jotka eivät kuulu yllä mainittuihin ryhmiin, voivat kuitenkin tietyissä tapauksissa hakea korvausta. Tämä voi olla mahdollista esimerkiksi tapauksessa, jossa vakuutetun pitää matkustaa kulkuneuvolla pitkäaikaisen sairauden tai vamman hoitamiseksi.

Hammashoito

Lapsille ja korkeintaan 18-vuotiaille nuorille tarjottava hammashoito kattaa seuraavat palvelut: ehkäisevä ylläpitohoito, fluorihoito korkeintaan kaksi kertaa vuodessa 6-vuotiaasta alkaen, paikkaus, ikenien hoito ja kirurginen hoito. Aikuisille tarjottavat hammasproteesit ja kirurgiset erikoishoidot kuuluvat vakuutuksen piiriin.

Proteesit, silmälasit ja kuulolaitteet

Proteesien, silmälasien ja kuulolaitteiden korvaaminen edellyttää hoitovakuutuksen tarjoajan etukäteen antamaa hyväksyntää. Omavastuuosuus peritään vain ortopedisistä kengistä ja kuulolaitteista tietyin ehdoin.

Sairaalapotilaaksi ottaminen ja oleskelu sairaalassa

AWBZ:n mukainen vakuutus korvaa sairaalahoidon – lukuun ottamatta hoitoa psykiatrisessa sairaalassa tai yliopistollisen sairaalan psykiatrisella osastolla –, jos hoito kestää yli vuoden.

Hoidon saaminen

Vakuutettu saa hoitovakuutuksen tarjoajalta liittymistodistuksen, jolla hän voi osoittaa olevansa vakuutettu hakeutuessaan sairaanhoitoon.

Vakuutettu voi valita haluamansa lääkärin vapaasti pätevien lääkärin joukosta. Erikoislääkärin hoitoon pääseminen edellyttää sen sijaan yleislääkärin lähetettä. Sairalahoidon osalta vakuutettu voi valita haluamansa sairaalan tai hoitolaitoksen terveystieteiden ministeriön hyväksymien laitosten joukosta.

Maksuista huolehtii yksityinen sairausvakuutusyhtiö. Useimpien lain nojalla annettavien hoitotyyppien osalta yli 18-vuotiaalta henkilöltä peritään osa hoitokustannuksista. Nämä kuitenkin korvataan pitkäaikaissairaille potilaille.

Lääkevalmisteiden hankkiminen edellyttää, että vakuutettu rekisteröityy haluamaansa apteekkiin.

III luku: Sairausetuudet

Sairausetuuksien saamisen edellytykset

Oikeus sairauspäivärahaan vakuutuskauden aikana

Siviililain mukaan työnantajan on maksettava työntekijälle vähintään 70 % tämän palkasta sairauden kahden ensimmäisen vuoden ajan. Sairausvakuutusta koskeva laki on vain turvatoimi henkilöille, joilla ei ole (enää) työnantajaa. Kahden vuoden kuluttua henkilö voi olla oikeutettu WIA-etuuteen.

Työntekijällä on oikeus sairauspäivärahaan, jos työsuhde päättyy ensimmäisenä sairauspäivänä tai kautena, jolloin työnantajan on jatkettava palkanmaksua. Sairauspäivärahaa maksetaan työsuhteen päättymisestä lähtien, kunhan vähintään kaksi karenssipäivää on kulunut. Mahdollisia tilanteita on kaksi: henkilön vakuuttaa hänen työnantajansa, joka maksaa palkan kahden vuoden ajalta. Jos henkilöllä on määräaikainen työsopimus tai hän on tilapäistyössä (*uitzendkracht*) tai saa työttömyyspäivärahaa ja sairastuu, UWV on työnantajan roolissa, jolloin henkilö saa sairauspäivärahan.

Oikeus sairauspäivärahaan päättyy viimeistään sen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jolloin henkilö täyttää 65 vuotta tai kun henkilö ei ole enää sairas.

Oikeus sairauspäivärahaan vakuutuksen päätyttyä

Oikeus sairauspäivärahaan säilyy tietyin edellytyksin sairaustapauksissa, jotka ilmoitetaan alle kuukauden kuluessa vakuutuksen päättymisestä.

Mitä järjestelmä kattaa?

Palkansaaja saa (vähintään) 70 % palkastaan sairauden kahden ensimmäisen vuoden ajan. Työnantaja jatkaa työntekijän palkan maksamista tämän sairauden 104. viikolle asti, mutta ei kuitenkaan enää sopimuksen päätyttyä.

Huomioon otettava enimmäispäiväpalkka on 193,09 euroa. Ammattijärjestöt voivat korottaa tätä prosenttiosuutta ministerin luvalla työehtosopimuksessa. Näin ollen jos 70 % päiväansioista jää vähimmäistulon alapuolelle, vakuutettu voi hakea lisätukea lisäetuuksista annetun lain (*Toeslagenwet, TW*) nojalla; lisäetuuksien myöntäminen riippuu hakijan tuloista).

Sairauspäivärahan saaminen

Sairauspäivärahaan oikeutetun työntekijän on ilmoitettava työnantajalleen mahdollisimman pian (viimeistään toisena sairauspäivänä), jos hän sairauden vuoksi joutuu lopettamaan työntekoa tai ei pääse töihin. Työntekijä saa sairaaksi ilmoittautumista koskevat säännöt työnantajaltaan.

Työntekijän on sallittava tarkastukset. Hänen on periaatteessa oltava kotona tarkastusohjeissa ilmoitettuina aikoina.

Työntekijän, joka hakee sairauspäivärahaa ja jonka työkyky on siis sairausvakuutuslaitoksen tarkastettavissa, on noudatettava palkansaajien etuusjärjestelmistä vastaavan laitoksen ohjeita.

IV luku: Äitiys- ja isyysetuudet

Äitiys- ja isyysetuuksien saamisen edellytykset

Katso terveydenhoitoa koskevaa osaa.

Hoitovakuutuslain mukaisesti vakuutetuilla henkilöillä on oikeus muun muassa äitiysetuuksiin. AWBZ-lain mukaisesti vakuutetuilla henkilöillä on oikeus muun muassa äidille ja lapselle tarkoitettuihin etuuksiin.

Jos henkilö on itse Alankomaissa vakuutettu työntekijä, hänellä on raskaaksi tultuaan oikeus saada äitiysrahaa (*zwangerschapsuitkeringing* tai *WAZO, Wet Arbeid en Zorg*).

Mitä järjestelmä kattaa?

Hoitovakuutuslain nojalla vakuutetuilla henkilöillä on oikeus äidin ja lapsen hoitoon synnytyksen jälkeen enintään 10 päivän ajan.

AWBZ-lain mukaisesti vakuutetuilla henkilöillä on oikeus tukeen, neuvontaan ja muuhun raskauden aikaiseen hoitoon sekä säännöllisiin lapsen terveydentilan tutkimuksiin tämän ensimmäisten elinvuosien aikana. AWBZ kattaa yleensä kaikki pitkäaikaissairauden tai vakavan vamman toimenpide-, sairaanhoito- ja hoivakulut.

Äitiysloma myönnetään 16 viikoksi. 4–6 viikkoa lomasta on pidettävä ennen synnytystä; synnytyksen jälkeistä lomaa voi näin ollen pitää 10–12 viikkoa.

Mikäli lapsi syntyy ennenaikaisesti, synnytyksen jälkeistä lomaa pidennetään vastaavalla määrällä päiviä. Jos lapsi syntyy lasketun päivän jälkeen, äitiysloman kokonaismäärään lisätään vastaava määrä päiviä. Tässä tapauksessa äitiysloma kestää siis yli 16 viikkoa.

Vakuutettu saa raskauden aikana äitiysrahaa, joka vastaa täyttä päiväansiota. Vakuutetulla on 16 viikon äitiysloman aikana oikeus äitiysrahaan, joka on 100 % palkasta ja jonka maksaa se vakuutuslaitos, johon hänen työnantajansa kuuluu. Huomioon otettava enimmäispäiväpalkka on 193,09 euroa.

Jos henkilö on etuuden päättyessä vielä työkyvytön raskauden tai synnytyksen vuoksi, hänelle maksetaan samaa etuutta (100 % päiväansiosta) vielä enintään 52 viikon ajan. Jos henkilö sairastuu ennen äitiyslomaa raskauden vuoksi, hänelle maksetaan sairauspäivärahaa, joka vastaa 100 % päiväansiosta.

Lisäksi henkilöillä on oikeus ilmaiseen synnytykseen ja synnytyksen jälkeisen hoidon osittaiseen korvaukseen sairauskassasta, jos hän kuuluu Alankomaiden hoitovakuutukseen (*zorgverzekeringswet*). Synnytyksen aikaisesta hoidosta vastaa yleensä kättilö; hoidon voi tarjota myös yleislääkäri tai erikoislääkäri tarvittaessa klinikalla tai sairaalassa, mikäli kättilöä ei ole saatavilla tai mikäli siihen on lääketieteellistä syytä.

Äitiys- ja isyysetuuksien saaminen

Äitiysetuuden saamiseksi työnantajalle on esitettävä todistus raskaudesta (*zwangerschapsverklaring*). UWV korvaa äitiysloman kulut työnantajalle. Itsenäinen ammatinharjoittaja saa äitiysetuuksia kääntymällä UWV:n puoleen.

Lisätietoja ilmaisesta synnytyksestä ja synnytyksen jälkeisen hoidon osittaisesta korvaamisesta saa omalta vakuutusyhtiöltä.

Jos henkilö haluaa käyttää äitiyskeskuksen (kraamcentrum) palveluja, hänen tulee kääntyä terveydenhoitoyhdistyksen (kruisvereniging) puoleen viimeistään viisi kuukautta ennen laskettua synnytysaikaa.

Luku V: Työkyvyttömyysetuudet

Työkyvyttömyysetuuksien saamisen edellytykset

Työntekijät

Laki työkyvyn mukaisesta työstä ja tulosta (Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen, WIA) kattaa kaikki palkansaajat, jotka ovat osittain tai täysin työkyvyttömiä.

Osittain tai täysin työkyvyttömäksi katsotaan työntekijä, joka sairauden tai vamman vuoksi ei kykene hankkimaan samansuuruisia ansioita kuin mitä terveet työntekijät, joilla on samantasoinen koulutus ja vastaavat taidot, tavanomaisesti hankkivat samassa tai vastaavanlaisessa työpaikassa. Työkyvyttömyyden syy (vamma tai työtapaturma) ei vaikuta etuuksiin. Etuuksien saaminen edellyttää vähintään 35 %:n työkyvyttömyysastetta.

Osittain työkyvyttömien henkilöiden kohdalla keskitytään tulojen turvaamisen sijaan kuntoutusmahdollisuuksiin. Osittain työkyvyttömien henkilöiden työhönpaluuta tukeva järjestelmä (Regeling Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgehandicaptten, WGA) kannustaa sekä työntekijää että työnantajaa panostamaan työntekijän kuntoutukseen. Täysin työkyvyttömille henkilöille tarkoitettu avustusjärjestelmä (Regeling inkomensvoorziening volledig en duurzaam arbeidsongeschikten, IVA) tarjoaa tukea pysyvästi täysin työkyvyttömille henkilöille, joiden kuntoutuminen on mahdotonta tai hyvin epätodennäköistä. IVA ja WGA ovat WIA:n osia.

Yrittäjä (Itsenäinen ammatinharjoittaja)

Itsenäisten ammatinharjoittajien tulee itse ottaa vakuutus työkyvyttömyyden varalta, sillä edellä mainitut järjestelmät eivät kata heidän työkyvyttömyyttään.

Mitä järjestelmä kattaa?

Laki työkyvyn mukaisesta työstä ja tulosta (Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen, WIA) koostuu kahdesta osasta:

Osittain työkyvyttömien henkilöiden työhön paluuta tukeva järjestelmä

Osittain työkyvyttömien henkilöiden työhön paluuta tukeva järjestelmä (Regeling Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgehandicaptten, WGA) tarjoaa tuloista riippuvan rahaetuuden, jota maksetaan 3–38 kuukauden ajan. Etuuden määrä riippuu työkyvyttömyysasteesta, juuri ennen työkyvyttömyyden alkua saaduista ansioista sekä osittaisen työkyvyttömyyden aikana saaduista ansioista. Jos henkilö ei työskentele, hänelle maksetaan 75 % viimeisestä palkastaan kahden ensimmäisen kuukauden ajan ja 70 % tämän jälkeen. Jos henkilö on osittain työkyvyttömyyden ja työskentelee, hänelle maksetaan työstä saadun palkan lisäksi kahden ensimmäisen kuukauden aikana 75 % viimeisen työkyvyttömyyttä edeltävän palkan ja työkyvyttömyyden aikaisen palkan erotuksesta.

Palkkaa täydentävää etuutta / määräaikaista korvausta voidaan maksaa kunnes edunsaaja täyttää 65 vuotta. Jos tulot ovat vähintään 50 % jäljellä olevasta

ansiokyvystä, palkkaa täydennetään avustuksella, jonka määrä on 70 % viimeisen palkan ja jäljellä olevan ansiokyvyn erotuksesta. Henkilö, joka ei työskentele ansiosidonnaisen korvauksen maksuajan päättyessä tai jonka tulot ovat alle 50 % jäljellä olevasta ansiokyvystä, saa korvausta, joka on tietty prosenttiosuus lakisääteisestä vähimmäispalkasta.

Täysin työkyvyttömille henkilöille tarkoitettu avustusjärjestelmä

Täysin työkyvyttömille henkilöille tarkoitettu avustusjärjestelmä (Regeling inkomensvoorziening volledig en duurzaam arbeidsongeschikten, IVA) tarjoaa täysin työkyvyttömälle henkilölle 75 % tämän viimeisestä palkasta.

Työkyvyttömyysetuuksien saaminen

UWV:n on arvioitava työkyvyttömyyden aste. Vakuutuslaitos tiedottaa vakuutetulle 20 kuukauden kuluessa työkyvyttömyyden alkamisesta etuuden hakemisen menettelystä. Hakemus on jätettävä viimeistään 21 kuukauden kuluttua.

Luku VI: Vanhuuseläkkeet ja -etuudet

Vanhuusetuuksien saamisen edellytykset

Alankomaissa asuvat ja työskentelevät henkilöt on vakuutettu yleisen vanhuuseläkelain (*Algemene Ouderdomswet, AOW*) mukaisesti. Tavallisesti kaikilla miehillä ja naisilla on oikeus vanhuuseläkkeeseen 65 ikävuodesta lähtien. Tietyissä tapauksissa henkilö voi myös ulkomailla ollessaan ottaa vapaaehtoisen yleisen vanhuuseläkelain mukaisen vakuutuksen.

Lisäeläketurva

Alankomaissa työskentelevillä voi olla oikeus myös lisäeläketurvaan. Monilla toimialoilla on Alankomaissa pakollinen lisäeläkejärjestelmä. Tällaisia aloja ovat muun muassa metalliteollisuus, rakennusala, maalausala, maanviljely, graafinen ala, hotelli- ja ravitsemusala, ammattimainen tieliikenne, kaupparenkulku, merikalastus, tekstiiliteollisuus ja terveydenhoitoala. On myös mahdollista, että työnantajalla on lisäeläkejärjestelmä, joka koskee ainoastaan hänen yritystään, tai että hän on tehnyt sopimuksen henkivakuutusyhtiön kanssa.

Mitä järjestelmä kattaa?

Eläkkeen määrä on kiinteä, mutta se mukautetaan palkkakehitykseen kahdesti vuodessa. Eläke maksetaan kerran kuukaudessa. Lisäksi joka vuoden toukokuussa maksetaan lomalisä. Kiinteää eläkkeen (AOW) määrää alennetaan 2 % jokaiselta vuodelta, jonka aikana eläkkeensaaja ei ole ollut vakuutettu. Tämä tarkoittaa, että vakuutetulle kertyy 2 % täydestä eläkkeestä jokaiselta täydeltä vuodelta, jolloin hän on asunut tai työskennellyt Alankomaissa.

Vanhuusetuuksien saaminen

Vanhuuseläkkeet

Vakuutettu saa muutamaa kuukautta ennen 65-vuotispäiväänsä, jos hän asuu tällöin Alankomaissa, vanhuuseläkkeen hakulomakkeen, joka palautetaan sosiaalivakuutuspankkiin.

Alankomaiden vanhuuseläkettä aletaan maksaa sen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jolloin vakuutettu täyttää 65 vuotta. Jos eläkehakemus jätetään vasta yli vuoden kuluttua tästä päivämäärästä, seurauksena saattaa olla rahallisia menetyksiä.

Vapaaehtoisista eläkkeistä saa lisätietoja ottamalla yhteyttä sosiaalivakuutuspankkiin. Vapaaehtoisen vakuutuksen hakemus on tehtävä määräajassa eli vuoden kuluessa ulkomaille lähdöstä tai vuoden kuluessa Alankomaihin sijoittautumisesta tai työn aloittamisesta siellä. Vakuutus ei kuitenkaan koske alkuperämaassa asuvaa puolisoa tai kumppania.

Lisäeläketurva

Tähän liittyvistä oikeuksista saa tietoa työnantajalta.

Näitä lisäeläkejärjestelmiä valvoo Nederlandsche Bank.

Lisäeläkejärjestelmistä maksettavia etuuksia on haettava asianomaiselta toimiala- tai yrityseläkekassalta tai siltä henkivakuutusyhtiöltä, jonka kanssa järjestely on tehty. Lisäeläkejärjestelmän soveltamista koskevat kiistat käsitellään riita-asioiden tuomioistuimessa.

VII luku: Eloonjääneiden etuudet

Eloonjääneiden etuuksien saamisen edellytykset

Alankomaissa asuvat ja työskentelevät henkilöt kuuluvat Alankomaiden perhevakuutukseen. Jos henkilö ei enää asu ja työskentele Alankomaissa, hän voi liittyä vakuutukseen vapaaehtoisesti.

Perhevakuutus, jota sääntelee yleinen perhe-eläkelaki (Algemene Nabestaandenwet, ANW), sisältää erilaisia etuuksia: leskeneläkkeen, puoliorvon eläkkeen, täysorvon eläkkeen ja hoitoavustuksen.

Vakuutetun leskellä tai jälkeenjääneellä kumppanilla on oikeus leskeneläkkeeseen, jos hänellä vakuutetun kuollessa on alle 18-vuotias naimaton lapsi tai jos hän on raskaana, työkyvytön (ei kykene ansaitsemaan soveltuvalla työllä 55 % tavanomaisista ansioista) tai syntynyt ennen 1. tammikuuta 1950. Lesken alle 18-vuotiaiksi lapsiksi katsotaan kaikki hänen omat lapsensa ja ottolapsensa eli toisen henkilön lapset, joita hän hoitaa ja kasvattaa ominaan. Perhe-eläkkeen maksaminen päättyy, kun leskellä ei enää ole naimattomia lapsia tai kun hän ei enää ole työkyvytön.

Oikeus eläkkeeseen päättyy joka tapauksessa sen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jolloin henkilö täyttää 65 vuotta. Hänellä on tavallisesti siitä lähtien oikeus vanhuuseläkkeeseen. Leski menettää oikeutensa leskeneläkkeeseen myös avioituessaan uudelleen, rekisteröidessään parisuhteensa tai aloittaessaan avoliiton.

Vanhempi tai huoltaja, joka huoltaa alle 18-vuotiasta naimatonta puoliorpoa, on oikeutettu puoliorvoneläkkeeseen. Puoliorpo on lapsi, jonka vanhemmista toinen on kuollut.

Puoliorvoneläke päättyy, kun nuorin lapsi täyttää 18 vuotta, muuttaa toiseen talouteen tai kun vanhempi tai huoltaja alkaa saada vanhuuseläkkeeseen perustuvaa yksinhuoltajaneläkettä. Eläke päättyy myös siinä tapauksessa, että elossa olevan vanhemman uusi puoliso adoptoi lapsen.

Orvoneläkkeeseen on tavallisesti oikeus vain täysorvoilla eli lapsilla, joiden molemmat vanhemmat ovat kuolleet. Oikeus koskee myös 16–21-vuotiaita orpoja, jotka ovat koulussa tai hoitavat vähintään 19 tuntia viikossa taloutta, jossa on lisäksi vähintään yksi orpo sekä 16–17-vuotiaita työkyvyttömiä orpoja. Etuudet on kytketty suoraan vähimmäispalkkaan, ja niiden määrä vaihtelee orvon iän mukaan. Ikäryhmiä on kolme: alle 10-vuotiaat, 10–16-vuotiaat ja 16–21-vuotiaat lapset.

Mitä järjestelmä kattaa?

Leskeneläke on enintään 70 % vähimmäispalkasta ja riippuu edunsaajan tuloista.

Puoliorvoneläke on 20 % vähimmäispalkasta. Se ei riipu tuloista. Näin ollen leski, jolla on alle 18-vuotias lapsi, voi saada eläkkeenä yhteensä 90 % vähimmäispalkasta.

Orvoneläke on kytketty suoraan vähimmäispalkkaan, ja sen määrä vaihtelee orvon iän mukaan. Ikäryhmiä on kolme: alle 10-vuotiaat, 10–16-vuotiaat ja 16–21-vuotiaat lapset. Mahdolliset muut tulot eivät vaikuta orvoneläkkeeseen.

Etuudet mukautetaan vähimmäispalkan kehitykseen kaksi kertaa vuodessa. Etuus maksetaan kerran kuukaudessa ja joka vuoden toukokuussa maksetaan lisäksi lomalisä.

Mikäli työntekijä kuolee vakuutuksen päätyttyä, eläkkeen määrä riippuu kansainvälisistä sopimuksista ja vainajalle Alankomaissa kertyneistä vakuutuskausista.

Kuolemantapausavustus

Jos työntekijä kuolee, hänen omaisilleen myönnetään rahaetuus kuolinpäivästä alkaen. Palkanmaksu päättyy tämän päivän jälkeen. Rahaetuuden määrä vastaa työntekijän kuukausipalkkaa kuolinhetkellä. Jos työntekijä on saanut ennen kuolemaansa sosiaalietuutta (WW-, Ziektewet-, WAO-, WIA, WAZ, IOW, TW tai Wajong uitkering), edunsaajille maksetaan myös kuolemantapauksen johdosta myönnettävä avustus. Etuuden määrä vastaa työntekijän saaman kuukausittaisen etuuden määrää.

Eloonjääneiden etuuksien saaminen

Hakemus vapaaehtoisesta vakuutuksesta on jätettävä vuoden kuluessa ulkomaille muuttamisesta. Lisätietoja saa ottamalla yhteyttä sosiaalivakuutuspankkiin (*Sociale Verzekeringsbank*).

Vakuutetun kuollessa hänen Alankomaissa asuvien edunsaajiensa on mahdollisimman pian haettava lesken-, puoliorvon- tai orvoneläkettä sosiaalivakuutuspankista. Jos hakemus jätetään vasta yli vuoden kuluttua vakuutetun kuolemasta, seurauksena saattaa olla rahallisia menetyksiä

Perhe-eläkkeen lisäksi voidaan maksaa lapsilisää. Lisätietoja on saatavissa sosiaalivakuutuspankista.

Mikäli vakuutettu kuolee vakuutuksen päättymisen jälkeen, omaisten on haettava etuuksia asuinmaansa eläkevakuutuslaitokselta, joka välittää hakemuksen eteenpäin sosiaalivakuutuspankille. Jos hakemus jätetään vasta yli vuoden kuluttua vakuutetun kuolemasta, seurauksena saattaa olla rahallisia menetyksiä. Sosiaalivakuutuspankki tutkii, täytyvätkö etuuden myöntämisen edellytykset ja onko hakijalla oikeus myös lapsilisään.

VIII luku: Työtaturma- ja ammattitautietuudet

Työtaturma- ja ammattitautietuuksien saamisen edellytykset

Alankomaissa ei ole erillistä vakuutusta työtaturmien ja ammattitautien varalta. Jos työkyvyttömyys johtuu työtaturmasta tai ammattitaudista, sovelletaan sairausetuuksia koskevia sääntöjä kahden vuoden ajan. Sen jälkeen on mahdollista saada työkyvyttömyysetuutta. Vakuutetulla on oikeus myös sairausvakuutuksen luontoisetuuksiin.

Etuudet

Katso sairausetuuksia ja työkyvyttömyyttä koskevia osia.

Työtaturma- ja ammattitautietuuksien saaminen

Katso sairausetuuksia ja työkyvyttömyyttä koskevia osia.

IX luku: Perhe-etuudet

Perhe-etuuksien saamisen edellytykset

Alankomaissa asuvilla ja työskentelevillä henkilöillä on tavallisesti oikeus lapsilisään ensimmäisestä lapsesta alkaen. Lapsilisää myönnetään alle 16-vuotiaista omista lapsista, lapsipuolista ja ottolapsista, jotka ovat Alankomaiden lainsäädännön mukaisesti edunsaajan huollettavissa. 16-18-vuotiaiden lasten osalta on täytettävä lisäedellytys: lapsen on oltava opiskelija, vammainen tai työtön. Mikäli lapsi ei asu vanhempiensa taloudessa, elatusolosuhteet otetaan huomioon; lapsilisän määrää nostetaan tai lasketaan sen mukaan, missä määrin vanhemmat osallistuvat lapsen elatukseen. Mikäli lapsi ei asu vanhempiensa taloudessa tai mikäli hän on 16–17-vuotias, lapsen tulot eivät saa ylittää tiettyä enimmäisrajaa.

Hakijalla on oikeus lapsilisään, jos hän on vakuutettu sen vuosineljänneksen ensimmäisenä päivänä, jolloin hän jättää hakemuksen. Myös lapsilisän saamisen ehtojen on oltava täyttyneet kyseisenä päivänä.

Edellä käsitellyn lapsilisän ohella vanhemmilla voi olla oikeus myös lapsiavustukseen. Lapsiavustuksen määrä riippuu vanhempien tuloista sekä lasten lukumäärästä ja iästä.

Mitä järjestelmä kattaa?

Lapsilisän määrä riippuu perheen koosta ja lasten iästä vuosineljänneksen ensimmäisenä päivänä (määräpäivä).

Perhe-etuuksien saaminen

Lapsilisähakemus on jätettävä asianmukaisesti täytettynä ja allekirjoitettuna siihen sosiaalivakuutuspankin (*Sociale Verzekeringsbank, SVB*) aluetoimistoon (*vestigingskantor*), jonka piiriin hakija asuinpaikkansa perusteella kuuluu. Hakemuslomakkeita saa sosiaalivakuutuspankista (www.svb.nl). Jos lapsi syntyy Alankomaissa, SVB lähettää hakemuslomakkeen muutaman viikon kuluessa. Ensimmäisen hakemuksen jälkeen SVB:n aluetoimistoon on ilmoitettava vain sellaisista muutoksista, joilla voi olla merkitystä lapsilisäoikeuden kannalta. Lapsilisä maksetaan kunkin vuosineljänneksen lopussa. Jos lapset kuuluvat avioparin talouteen, hakemuksen voi tehdä kumpi vanhemmista tahansa. Jos vanhemmat ovat eronneet tai asuvat erillään, hakemuksen tekee vanhemmista se, jonka luona lapset asuvat.

X luku: Työttömyys

Työttömyysetuuksien saamisen edellytykset

Jos henkilö jää työttömäksi Alankomaissa, hänellä on oikeus työttömyyspäivärahaan, jota sääntelee työttömyyslaki (*Werkloosheidswet, WW*). Työttömyyspäivärahan saaminen edellyttää, että työntekijä

- on menettänyt vähintään viisi työtuntia (ja niitä vastaavan palkan) palkansaajana viikossa (työntekijältä, joka työskentelee alle 10 tuntia viikossa, edellytetään, että hän on menettänyt puolet viikoittaisista työtunneistaan),
- on valmis vastaanottamaan työtä Alankomaiden työmarkkinoilla,
- on ensimmäistä työttömyyspäivää edeltävien 36 viikon aikana työskennellyt vähintään 26 viikon ajan (viikkomäärää koskeva ehto).

Jos henkilö täyttää nämä edellytykset, hänellä on oikeus työttömyyspäivärahaan lukuun ottamatta seuraavia tapauksia:

- henkilöllä on oikeus etuuksiin sairauden tai täyden työkyvyttömyyden johdosta,
- henkilö on 65-vuotias tai vanhempi,
- henkilö elää tai asuu Alankomaiden ulkopuolella,
- henkilö suorittaa vankilatuomiota,
- henkilö on muussa erikseen määritellyssä poikkeustilanteessa.

Jos henkilö ei täytä työttömyyskorvauksen edellytyksiä tai jos hänellä ei enää ole oikeutta edellä mainittuihin korvauksiin, hän voi tietyin edellytyksin saada sosiaaliapua asuinkunnaltaan. Avustuksen suuruus riippuu perhesuhteista sekä henkilön ja hänen mahdollisen kumppaninsa varoista.

Mikäli henkilö on oikeutettu työttömyyspäivärahaan, hänen on noudatettava muun muassa seuraavia velvoitteita:

- henkilön on ilmoitauduttava ajoissa UWV:hen,
- henkilön on etsittävä työtä riittävän aktiivisesti ja otettava vastaan sopivaa työtä,
- henkilön on ilmoitettava palkansaajien etuusjärjestelmistä vastaavalle laitokselle (Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen, UWV) toimistaan, kuten työnhausta ja työskentelystä.

Näiden velvoitteiden laiminlyönti johtaa etuuden keskeyttämiseen tai leikkaamiseen.

Mitä järjestelmä kattaa?

Työttömyyspäivärahan saajalle maksetaan 75 % hänen viimeisimmästä enimmäispäiväpalkastaan kahden ensimmäisen kuukauden ajan ja 70 % tämän jälkeen.

Etuuksia maksetaan rajoitetun ajan. Henkilö, joka täyttää vain viikkomäärää koskevan ehdon, saa etuuksia enintään kolmen kuukauden ajan. Henkilö, joka täyttää lisäksi vuosimäärää koskevan ehdon, saa etuuksia niin pitkään kuin työttömyys jatkuu, mutta korkeintaan 38 kuukauden ajan. Henkilö täyttää vuosimäärää koskevan ehdon,

---

mikäli hän on saanut palkkaa vähintään 52 päivää vähintään viitenä vuonna työttömyyttä edeltävien viiden vuoden aikana.

Jos korvaus jää vähimmäistuloa (sociaal minimum) pienemmäksi, siihen voi tietyissä tapauksissa hakea lisäkorvausta lisäetuuksia koskevan lain (Toeslagenwet) perusteella. Korvauksen maksaminen päättyy joka tapauksessa sinä päivänä, jolloin henkilö täyttää 65 vuotta. Tällöin hän voi hakea vanhuuseläkettä.

Työttömyysetuuksien saaminen

Työttömyyspäivärahaa haetaan palkansaajien etuusjärjestelmästä (*UWV*), jonne henkilön on myös ilmoitauduttava työnhakijaksi.

XI luku: Vähimmäistoimeentulo

Vähimmäistoimeentuloetuuksien saamisen edellytykset

Laki lisäetuuksista (TW)

Laki lisäetuuksista takaa vähimmäistulot tietyille etuuksien saajille, joiden tulotaso on vähimmäisrajaa alhaisempi. Laki tarjoaa lisäetuuden, jolla korvataan henkilölle vähimmäistulon ja ansaitun tulon erotus.

Lisäetuuksia voidaan myöntää täydentämään sairaus-, työttömyys- ja työkyvyttömyyskorvausta, raskaus- ja äitiysetuuksia sekä adoptio- ja holhousetuuksia.

Henkilö on oikeutettu lisäetuuksiin, jos

- hän on naimisissa (tai avoliitossa) ja hänen tulonsa (tai kotitaloutensa tulot) ovat vähimmäispalkkaa pienemmät tai
- hän asuu alle 18-lapsen kanssa ilman avio- tai avopuolisoa ja tulot ovat alle 90 % vähimmäispalkasta tai
- hän asuu yksin ja tulot ovat alle 70 % vähimmäispalkasta.

Laki vammaisten nuorten työkyvyttömyysavustuksista (Wajong)

Laki tarjoaa nuorille vammaisille ja oppilaille, jotka ovat vammautuneet varhaisessa vaiheessa, tukea ansiotyön löytämiseksi ja työssä pysymiseksi. Nuoret vammaiset voivat lisäksi hakea tulotukea täydentämään ansiotulojaan.

Tulotukeen ja/tai lain nojalla myönnettäviin etuuksiin ovat oikeutettuja henkilöt, jotka 17 vuotta täyttäessään kykenevät ansaitsemaan korkeintaan 75 % palkasta, jonka saman koulutuksen ja kokemuksen omaava terve henkilö (*maatman*) ansaitsee. Tähän tukeen ja/tai etuuksiin voi olla oikeutettu myös alle 30-vuotias opiskelija, joka kykenee opiskeluaikana ansaitsemaan korkeintaan 75 % palkasta, jonka saman koulutuksen ja kokemuksen omaava terve henkilö (*maatman*) ansaitsee, ja mikäli tämä estää henkilöä opiskelun päätyttyä harjoittamasta täysipainoista ammatillista toimintaa. Hänen on pitänyt olla opiskelija vähintään kuusi kuukautta työkyvyttömyyden alkamista edeltävän vuoden aikana.

Oikeus Wajong-tukeen ja/tai -etuuksiin päättyy edunsaajan täyttäessä 65 vuotta tai kyetessä jälleen ansaitsemaan yli 75 % *maatmanin* palkasta.

Wajong-etuuden myöntäminen edellyttää, että henkilön todettu olevan kyvytön ansaitsemaan yli 75 % *maatmanin* palkasta vähintään 52 viikkoa aiemmin ja että kyvyttömyys on jatkunut yhtäjaksoisesti koko tämän ajan. Etuuteen liittyy yhden vuoden odotusaika. Aikaan lasketaan mukaan neljän viikon yhtämittaiset sairauskaudet.

Etuuden myöntäminen edellyttää, että henkilö on odotusajan päättyessä edelleen kyvytön ansaitsemaan yli 75 % *maatmanin* palkasta. Etuuden myöntämisen ehdot täyttyvät myös, mikäli henkilö on kyvytön ansaitsemaan yli 75 % *maatmanin* palkasta neljän odotusaikaa seuraavan viikon ajan.

Sosiaaliapu

Laissa työstä ja sosiaaliavusta (Wet Werk en Bijstand, WWB) säädetään turvatoimenpiteenä, että jokainen Alankomaissa laillisesti asuva henkilö, jonka varat eivät riitä elämiseen, on oikeutettu toimeentulotukeen. Sosiaaliavun tarkoituksena on tarjota turvaa, kunnes henkilö saa työtä. Hänen on tehtävä kaikki voitavansa elättääkseen jälleen itsensä, ja hän on velvollinen ottamaan vastaan yleisesti hyväksyttyä työtä. Ellei henkilö onnistu saamaan työtä, sosiaalietuuden myöntänyt kunta tai ammatillisia uudelleensijoittautumispalveluja tarjoava yritys voi auttaa häntä löytämään työ- tai koulutuspaikan. Yksineläjä, jolla on asumiskustannuksia, on yleensä oikeutettu sosiaaliapuun, jonka määrä on 70 % vähimmäispalkasta.

Lisätietoja WWB:stä annetaan MISSOCin taulukoissa.

Mitä järjestelmä kattaa?

Laki lisäetuuksista (TW)

Laki lisäetuuksista mahdollistaa ansioiden täydentämisen kaikissa työntekijän vakuutuskassoissa vain silloin, kun etuus jää alle vähimmäistulorajan (70 % minimipalkasta) ja kun työantaja maksaa työntekijälle toisena sairausvuotena palkkaa, joka on 70 % tämän tavallisesta palkasta ja jää vähimmäistulorajan alapuolelle.

Laki vammaisten nuorten työkyvyttömyysavustuksista (Wajong)

Etuuden määrä riippuu henkilön iästä ja hänen ansaitsemastaan palkasta. Tulotuki on suunniteltu kannustamaan nuoria vammaisia ansaitsemaan mahdollisimman suuren osan tuloistaan itse. Sen tavoitteena on tehdä työssäkäynnistä mahdollisimman houkuttelevaa ja kannattavaa. Wajong-etuuden määrä muuttuu edunsaajan tilanteen muuttuessa. Etuutta voidaan tarkistaa, mikäli edunsaajan terveydentilassa, työtilanteessa tai palkassa tapahtuu muutoksia. Tästä syystä palkansaajien etuusjärjestelmistä vastaava laitos (UWV) arvioi tilannetta säännöllisesti.

Wajong-etuutta maksetaan niin pitkään kun edunsaaja on työkyvytön, mutta korkeintaan 65 vuoden ikään saakka. Palkansaajien etuusjärjestelmistä vastaava laitos (UWV) voi vaatia edunsaajaa osallistumaan työkyvyttömyyttä koskevaan arviointiin.

Vähimmäistoimeentuloetuuksien saaminen

Laki lisäetuuksista (TW)

Lisäetuudet maksaa palkansaajien etuusjärjestelmistä vastaava laitos (UWV). Etuutta tulee hakea kuuden viikon kuluessa siitä, kun etuuden myöntämisen edellytykset täyttyvät. Työttömyyspäivärahan lisäetuuksia haetaan aina palkansaajien etuusjärjestelmistä vastaavan laitoksen työlaitokselta (Werknemersverzekeringen (UWV)).

Laki vammaisten nuorten työkyvyttömyysavustuksista (*Wajong*)

Mikäli työkyvyttömyys tai osittainen työkyvyttömyys on alkanut ennen 17 vuoden ikää, Wajong-etuuksia voi hakea palkansaajien etuusjärjestelmästä vastaavalta laitokselta (UWV) 4 kuukautta ennen 18 vuoden ikää.

Mikäli työkyvyttömyys on alkanut opiskeluaikana ennen 30 vuoden ikää, Wajong-etuuksia voi hakea 8 kuukauden kuluessa työkyvyttömyyden alkamisesta.

XII luku: Pitkäaikaishoito

Pitkäaikaishoidon saamisen edellytykset

14. joulukuuta 1967 annettu erityisiä sairauskustannuksia koskeva yleinen laki (*Algemene wet bijzondere ziektekosten, AWBZ*) kattaa pitkäaikaisessa sairaalahoidossa olevien henkilöiden, ikääntyneiden, vammaisten ja pitkäaikaisista ongelmista kärsivien kehitysvammaisten hoitoon liittyvät riskit.

Kaikki Alankomaissa asuvat henkilöt ja maassa työskentelevät ja tuloveroa maksavat henkilöt on vakuutettu pitkäaikaishoidon varalta.

Sairaanhoidosta vastaavat kaksi toisiaan täydentävää vakuutusjärjestelmää: hoitovakuutus ja vakuutus erityisiä sairauskustannuksia vastaan. Jälkimmäinen perustuu erityisiä sairauskustannuksia koskevaan yleiseen lakiin (*Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten, AWBZ*). Kaikki Alankomaissa asuvat ja työskentelevät henkilöt kuuluvat AWBZ-vakuutuksen piiriin. Henkilöiden, joita koskee pakollinen vakuutus erityisiä sairauskustannuksia koskevan yleisen lain nojalla, on periaatteessa pakko ottaa sairausvakuutus. Hallitus on asettanut tähän yleissääntöön kaksi poikkeusta: sairausvakuutus ei ole pakollinen puolustusvoimien jäsenille eikä henkilöille, jotka eivät halua vakuutusta periaatteellisista syistä.

Mitä järjestelmä kattaa?

Pitkäaikaishoitoon kuuluu viisi eri palvelutyyppiä: henkilökohtainen hoito (esimerkiksi avustaminen peseytymisessä, pukeutumisessa, parranajossa, wc-käynneissä, syömisessä ja juomisessa), sairaanhoitajan tarjoama hoito (esimerkiksi haavojen hoitaminen, lääkkeiden ja ruiskeiden antaminen), tukeva avustaminen (esimerkiksi avustaminen päiväjärjestykseen liittyvissä asioissa tai ohjaaminen kodinhoitoon liittyvissä asioissa), hoidot (esimerkiksi geriatrian erikoislääkärin, kehitysvammaisia hoitavan lääkärin tai käyttäytymistieteiden asiantuntijan antama hoito) ja majoitus (esimerkiksi tukiasunnossa tai hoitolaitoksessa, kun hoidon antaminen kotona ei tule kyseeseen liian suuren hoidontarpeen vuoksi).

Hoitoa annetaan niin sanottujen hoitotuotteiden muodossa. AWBZ-vakuutuksen kattamia tuotteita ovat esimerkiksi kotihoito, hoitaminen hoitokodissa tai hoitaminen kehitysvammaisten tai fyysisesti vammaisten hoitolaitoksessa. Tuote muodostuu yhdestä tai useasta eri toiminnosta.

Rahaetuuskokeilussa vakuutettu voi halutessaan valita luontoisetuuskien sijaan henkilökohtaisen hoitoavustuksen (*persoonsgebonden budget, PGB*), jonka avulla hän voi ostaa hoitopalveluja itsenäisesti. Avustusta voi käyttää vain silloin, kun odotettavissa on pitkäaikainen oleskelu. Henkilökohtaisen hoitoavustuksen määrä riippuu tarvittavasta hoidosta. Henkilöt, jotka jo saavat henkilökohtaista hoitoavustusta ilman oletusta pitkäaikaisesta oleskelusta, saavat pitää budjettinsa 1. tammikuuta 2014 saakka.

Epävirallisille hoidontarjoajille, jotka hoitavat kotona pitkäaikaishoitoa tarvitsevaa henkilöä, myönnetään vuosittain 200 euron avustus.

Hoidon antaminen on luontoisetuus. Korvattavia luontoisetuuksia ovat

Kotihoito

Kotihoito on hoitomuoto, jota hoitolaitos tarjoaa vakuutetun kotona. Kotihoitoa tarjotaan henkilöille, joilla on somaattinen, psykogeriatrinen tai psykiatrinen häiriö tai haitta, fyysinen vamma tai kehitysvamma. Henkilökohtaiseen hoitoon kuuluvia toimenpiteitä tuetaan tai ne korvataan täysin vakuutetun toimintakyvyn aleneman kompensoimiseksi.

Kotihoitoon sisältyy sairaanhoitovälineiden lainaaminen korkeintaan 26 viikon ajaksi.

Puolipäiväinen laitoshoido

Puolipäiväinen laitoshoido on laitoksen sisällä tarjottava hoitomuoto. Sitä tarjotaan henkilöille, joilla on somaattinen, psykogeriatrinen tai psykiatrinen häiriö tai haitta, fyysinen vamma tai kehitysvamma. Hoidon tavoitteena on edistää tai tukea itsenäistä asumista samalla ehkäisten vakuutetun laitostumista ja hoidon laiminlyömistä.

Laitoshoido

Laitoshoido on laitoksen sisällä tarjottava hoitomuoto. Sitä tarjotaan vakuutetuille, joiden tila edellyttää suojattua elinympäristöä, terapeutista ympäristöä tai jatkuvaa valvontaa. Laitoshoidoa tarjotaan henkilöille, joilla on somaattinen, psykogeriatrinen tai psykiatrinen häiriö tai haitta, fyysinen vamma tai kehitysvamma.

Muut etuudet

Edellä kuvattujen hoitotoimien lisäksi AWBZ-vakuutus kattaa myös esimerkiksi sairaankuljetuksen, hoitotarvikkeet, viittomakielen käyttöön liittyvän avun ja tuen, kuntoutushoidon, raskaudenaikaisen hoidon, tiettyjen synnyttäneiden aineenvaihduntahäiriöiden tutkimisen sekä rokotusohjelman mukaiset rokotukset.

Pitkäaikaishoidon saaminen

Hoidontarpeen arvioinnista vastaava laitos (*Centrum Indicatiestelling Zorg, CIZ*) määrittää puolueettomasti, objektiivisesti ja kattavasti, tarvitseeko vakuutettu hoitoa, ja jos tarvitsee, minkä tyyppistä hoitoa ja kuinka paljon hän tarvitsee.

Hoidontarpeen arvioinnista vastaava laitos arvioi hoidontarpeen Maailman terveysjärjestön laatiman toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden kansainvälisen luokituksen (ICF-luokitus) mukaisesti. Laitoksen laatima arvio on voimassa tietyn aikaa, korkeintaan 5 vuoden ajan. Tämän jälkeen hoidontarve on arvioitava uudestaan.

Hoitoa tarjoavat yleensä hoitolaitokset. Jotta hoitolaitos voisi tarjota hoitoa erityisiä sairauskustannuksia koskevan yleisen lain nojalla, sen on saatava toiminnalleen hyväksyntä ja laadittava sopimus lain täytäntöönpanosta vastaavan elimen kanssa.

Vakuutettu voi halutessaan käyttää henkilökohtaista hoitoavustustaan (*persoonsgebonden budget, PGB*) hoidon saamiseksi epävirallisilta hoidontarjoajilta (kuten naapurilta tai ystävältä) tai ammatillisilta hoidontarjoajilta (kuten hoitoalan yritykseltä).

Vakuutettu saa vakuutuksenantajalta liittymistodistuksen, jolla hän voi osoittaa olevansa vakuutettu hakeutuessaan sairaanhoitoon. Henkilöt, jotka ovat ottaneet

---

sairausvakuutuksen hoitovakuutuslain nojalla sairausvakuutuksen tarjoajalta, kuuluvat automaattisesti AWBZ-vakuutukseen.

Liite: Sosiaaliturvalaitosten yhteystiedot ja hyödyllisiä Internet-osoitteita

Jos haluat tietoa sosiaaliturvakysymyksistä, jotka koskevat useampaa kuin yhtä unionin jäsenvaltiota, voit etsiä sopivaa laitosta Euroopan komission ylläpitämästä laitoshakemistosta sivustolla <http://ec.europa.eu/social-security-directory>

Lisätietoja Alankomaiden sosiaaliturvasta on oppaassa "Stand van zaken van de sociale zekerheid: overzicht 1 juli 2012" (myös englanniksi: "Social security in the Netherlands as at 1 July 2012"), joka on saatavilla osoitteessa <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2012/01/04/stand-van-zaken-van-de-sociale-zekerheid.html>

Tietoja terveydenhoidosta Alankomaissa:

Gezondheid en Zorg at:

<http://www.rijksoverheid.nl/themas/gezondheid-en-zorg>

Tietoja lainsäädännöstä englanniksi:

<http://www.government.nl/issues/pensions-and-benefits>

Tietoja rajat ylittävästä sosiaaliturvasta

Hoitovakuutusvirasto

College voor zorgverzekering (CVZ)

Postbus 320

1110 AH Diemen

Puh.: (31-10) 428 9551

<http://www.buitenland.cvz.nl>

Sosiaalivakuutuspankki

Sociale Verzekeringsbank (SVB)

Postbus 357

1180 AJ Amstelveen

Kansainvälisen henkilövaihdon osasto

Internationale Detachering (ID)

Puh.: (31-20) 656 52 77

Vapaaehtoisista vakuutuksista vastaava osasto

Vrijwillige Verzekeringen AOW/Anw

Puh.: 020 656 52 25

Vestiging Roermond Postbus 1244

6040 KE Roermond

Puh.: (31-475) 36 80 40

<http://www.svb.nl>

Saksan asioiden osasto

Bureau voor Duitse Zaken

Takenhofplein 4

6538 SZ Nijmegen
Puh.: (31-24) 343 19 00
<http://www.svb.nl/bdz>
bdz@svb.nl

Belgian asioiden osasto
Bureau voor Belgische Zaken

Rat Verlegstraat 2
4815 NZ Breda
Puh.: (31-76) 54 85 840
<http://www.svb.nl/bbz>
bbz@svb.nl

Palkansaajien etuusjärjestelmistä vastaava laitos
Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV)

Postbus 58285 1040 HG Amsterdam
Puh.: (31-88) 898 2001
<http://www.uwv.nl>

Hoitovakuutusetuudet ulkomailla, Agis
Zorgverzekering buitenland (Agis)

Postbus 19 3800 HA Amersfoort
Puh.: (31-900) 8685
<http://www.agisweb.nl>

Hoitovakuutusetuudet ulkomailla, CZ Sittard
Zorgverzekering buitenland (CZ Sittard)

Postbus 55
6130 MA Sittard
<http://www.cz.nl>

Tietoja rajat ylittävästä verotuksesta

Rajat ylittävän työn ja yrittämisen tukikeskus – Saksa, Belgia ja Alankomaat
Steunpunt Grensoverschrijdend Werken en Ondernemen (GWO) Duitsland,
België Nederland

Terra Nigrastraat 10
6216 BL Maastricht
Puh.: 0800 024 12 12 (Alankomaista)
0800 902 20 (Belgiasta)
0800 101 13 52 (Saksasta)
<http://www.belastingdienst.nl>

Verohallinto
Belastingdienst
Limburg/ulkomaiden toimisto
(Limburg/kantoor Buitenland)

Postbus 2865
6401 DJ Heerlen
Puh.: (31-55) 53 85 385
<http://www.belastingdienst.nl>
http://www.minfin.nl/nl/onderwerpen/belastingen/belastingen_internationaal